

(Нови репортер, 16. 6. 2010)

Већ двије деценије, српска комуникација са такозваном међународном заједницом углавном је обиљежена негативним искуствима. Наравно, синтагма која подразумијева складну свјетску породицу апсолутно равноправних држава тек је еуфемизам за два западна центра моћи, Вашингтон и Брисел. С друге стране, “дијалог” Бањалуке и Београда са Сједињеним Америчким Државама и Европском унијом унутар утицајне трансокеанске осовине схвата се, прије свега, као прилика за монолог, уз очекивање да изречене директиве буду беспоговорно реализоване. Међутим, у сјенци тог “партнерства”, од кога често боли глава, Срби проналазе и опуштеније глобалне теме, идеалне за релаксацију можданих вијуга. Ријеч је о контроверзама са великим простором у спољнополитичким хроникама доминантних медија на свим меридијанима, о веома значајним догађајима за човјечанство као цјелину, али, без реалног и конкретног ефекта на позиције Републике Српске и Србије у 2010. години.

Феномен није нов. Симболичан почетак овдашњег настојања да се утиче на кретања у најудаљенијим дијеловима планете може се пронаћи у некадашњој Црној Гори, уколико је третирамо као српску земљу, а то је недвосмислено била 1904. и 1905. У том периоду, краљ Никола Петровић објавио је рат Јапану, јер су се косооки агресори дрзнули да нападну братску Русију и да угрозе њене интересе на Далеком истоку. Да све не би остало на пукој реторици, званично Цетиње упутило је и одред добровољаца на линије сукоба у Манџурији и Кореји, при чему се посебно истакао извјесни Александар – Лексо Саичић, убивши у једној бици најопаснијег самураја у противничким редовима. За разлику од готово невјероватног, али и симпатичног геста подршке народу који то заслужује, вијек касније, спремност на жртвовање у сличним ситуацијама више не постоји, али је компензована брбљањем.

Социјални инжењеринг: Илустративан примјер савременог односа једног сегмента српске јавности према “општим” питањима јесте бизарна ментална гимнастика, нарочито интензивна током посљедњих предсједничких избора у САД. Тада се солидан број “напредних мислилаца” с обе стране Дрине до те мјере уживио у америчку проблематику, да су остављали утисак да потпуно вјерују како висина пореских стопа између Њујорка и Лос Анђелеса заиста утиче на њихове финансије, а модел здравственог осигурања на квалитет живота. Посебна прича је инфантилна нада да ће Барак Обама експресно завршити ратове у Ираку и Авганистану. Али, шта да се ради – ако се маслинова гранчица у рукама првог црног становника Бијеле куће привиђала и

одавно компромитованом комитету за додјелу Нобелове награде за мир, зашто то не би био случај са карикатуралним утопистима између Новог Града и Требиња или Суботице и Врања.

У међувремену, спласнуо је и тај ентузијазам, суочен са неумољивим чињеницама вашингтонског неодустајања од контроле над Багдадом и Кабулом, а посебно над нафтним пољима Перзијског залива. До слѣдеће масовне помаме, осмишљене у главама махера глобалног социјалног инжењеринга, а конзумиране у разговорима локалних претенциозних наиваца, тежак задатак потраге за одговорима на акутне свјетске проблеме припао је уском кругу политичких професионалаца у Босни и Херцеговини. Препуштени милости и немилости планетарног вртлога, чланови Предсједништва БиХ били су принуђени да одлучују о томе какав ће став земља заузети према акцији израелских командоса на броду под турском заставом, у којој је страдало девет наводних хуманитараца. Било би подношљиво да им се само та мука спустила на плећа, пошто су морали да преломе и како да се у име четири милиона људи, што је оријентациони укупни број становника Републике Српске и Федерације, поставе према новом пакету санкција за Иран у Уједињеним нацијама.

И у једној и у другој ситуацији радило се о симболици, без суштинског утицаја на стање на терену. Међутим, и таква врста одређења не може се свести на домете не тако давне, испразне “обамоманије”. Иако су услиједила два “да” за предложене документе, расплети су, уствари, били дијаметрално различити. На изјашњавању у Савјету за људска права УН у Женеви, 2. јуна, амбасадор БиХ Емина Кечо – Исаковић подржала је резолуцију о осуди израелске операције, са ауторским печатом Пакистана и земаља чланица Организације исламске конференције, док је представник Босне и Херцеговине у Савјету безбједности Уједињених нација Иван Барбалић, 9. јуна, у Њујорку гласао за тзв. четврти пакет мјера против нуклеарног програма Техерана. У Швајцарској је тријумфовала соло – дипломатија Хариса Силајџића и Свена Алкалаја, без консензуса у Предсједништву. На Ист Риверу, поменути тандем би, такође, са задовољством потегао закулисне шеме да издејствује још једно солидарисање са браћом по вјери предсједника Странке за БиХ, али, превладало је увјерење да би то већ био прст у око Вашингтону, па је напрасни и усиљени легализам у том кругу добио шансу наспрам безочних манипулација.

Женевска епизода, посљедња у низу проблема са идентичним предзнаком, има два нивоа – процедурални и вриједносни. Форма није за потцјењивање, пошто је њено дугогодишње игнорисање у дјеловању Хариса Силајџића, као и Жељка Комшића, постало средство за лажно представљање ових корисника трећине ротационог мандата предсједавајућег Предсједништва као “шефова државе”, обично пред интернационалном публиком која није вољна да се превише удубљује у све нијансе и специфичности

уређења БиХ. Уколико нема ефикасног институционалног механизма да се томе стане у крај, а очигледно нема, адекватну реакцију сигурно не треба тражити у псеудонеутралном гарду предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине Николе Шпирића.

Узалудно евидентирање: Он је прихватљиву дозу уопштености, присутну у алузијама на “слободне стријелце” у којима се, ипак, између редова назире Силајџић, упрскао непотребним покушајем стварања вјештачке равнотеже, у додатку: “Не треба слати поруке ко је већи представник исламског народа или већи Србин”?! Умјесто те промашене еквидистанце, једини увјерљив одговор је, очигледно, реципроцитет. За свако солирање Силајџића и Алкалаја, исти такав потез члана Предсједништва Небојше Радмановића и замјеника министра спољних послова Ане Тришић – Бабић. То не звучи превише конструктивно, али је бар провјерено отржењујуће, а и сувислије од накнадног ламентирања над континуираним прекршајима сарајевског дуета и узалудног пуког евидентирања свих подметања из њихове партијско-националне мануфактуре.

Исто тако, на вриједносном терену нема потребе за процедуралним заклањањем иза јаких држава. У Предсједништву постоји правило да амбасадор БиХ у Савјету безбједности гласа у складу са опредјељењем пет сталних чланица тог тијела УН и Њемачке, као несталног, али утицајног актера. То јесте било уважено у гласању за прецијењену резулцуију о Ирану, којом се првенствено формира “црна листа” од представника око четрдесет тамошњих фирми. У Савјету за људска права на снази би требало да буде принцип поистовјећивања БиХ са евентуалним усаглашеним ставом свих чланица ЕУ, односно, уздржаности, ако нема те сагласности унутар Европске уније. Како се могло видјети, Емина Кечо – Исаковић је заобишла обе опције, правдајући се измишљеним “непостојањем инструкција”, у лоше скривеној жељи да се ни она, ни њени послодавци не замјере “пацифистима” из Газе и заштитницима тих “миротвораца” из муслиманских престоница.

И такве јефтине зачкољице имају алтернативу – истину, а она не станује увијек у формулама $5 + 1$, већ у недвосмисленој поруци да су и Иран и палестински Хамас – носиоци радикалног ислама, који је од почетка деведесетих на листу непријатеља уврстио, између осталих, и Србе у БиХ. С друге стране, поједине личности јеврејског поријекла из САД и Европе, од Ричарда Холбрука и Мортонa Абрамовица, преко Веслија Кларка и Мадлен Олбрајт, до Бернар-Анри Левија и Елија Визела, јесу дале велики допринос малигној србoфобији, теоретској и практичној. Међутим, то није чинила држава Израел. Ова компарација очито постаје важна и у унутарсрпској поларизацији након случаја са турским бродом, када већ нема поузданог начина да се разлучи гдје престаје оправдана узнемиреност због смрти људских бића, а гдје почиње логична

запитаност о злоупотребама хуманитарних мисија у терористичке сврхе, при чему се чак ретуширају и фотографије агенције “Ројтерс”, да би се милитанти са хладним оружјем трансформисали у безазлене цивилне страдалнике.

За сада, радикал Мирко Благојевић је најпознатија жртва уврнутог синдрома “непријатељ мог непријатеља је мој пријатељ”. Прати га страначка централа у матици, која је, не без интерног комешања, стала једним промашеним саопштењем иза дезоријентисаног и некомпетентног “повјереника” за РС. Али, они нису једини са таквом оптиком, гдје Техеран и Газа постају свјетло, јер у Вашингтону препознају таму. Јер, са палестинским “праведним идеалима” - због другачијих разлога, наравно - идентификује се и Биљана Србљановић у “Пешчанику”, у складу са истом матрицом која муфтији Муамеру Зукорлићу обезбјеђује подршку ЛДП-а Чедомира Јовановића на изборима за националне савјете у Србији. Мада, ни из дистрикта на обали ријеке Потомак не стижу ријечи разувјеравања. Данијел Сервер, “аналитичар” Института за мир, предлаже да све чланице ЕУ затворе амбасаде у БиХ и да, заједно са САД, отворе једно свемоћно дипломатско представништво, наоружано бонским овлашћењима. Ту ирационалност дочекује високи представник Валентин Инцко процјеном или сазнањем да Босна и Херцеговина неће ући у Европску унију прије 2020.

Значи, чека нас нова деценија експериментисања са неоколонијалним мутацијама, довољним да изазову вапај ОХР-у: “Вратите се, све вам је опроштено”. Ако је неминовно да у таквој “чекаоници” проведемо наредних десет година, сигурно нам неће бити пријатније да то чинимо у друштву Махмуда Ахмадинеџада и Исмаила Ханије. Уколико неко има идеју да нам стави куглу на ланцу око ноге, да ли баш морамо да сами себи пуцамо у стопало?